

Sygn. akt I C 1303/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 czerwca 2014 r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu Wydział I Cywilny

w składzie :

Przewodniczący : SSO Adam Maciński

Protokolant : Aneta Łokaj

po rozpoznaniu w dniu 15 maja 2014 r. we Wrocławiu

sprawy z powództwa A. P.

przeciwko (...) S.A. w W.

o zapłatę

I. zasądza od strony pozwanej (...) S.A. w W. na rzecz powódki A. P. kwotę 100.000 zł (sto tysięcy złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 8 kwietnia 2010 r. do dnia zapłaty;

II. ustala odpowiedzialność na przyszłość strony pozwanej wobec powódki za szkody, które mogą ujawnić się na skutek wypadku z dnia 15 stycznia 2010 r.;

III. dalej idące powództwo oddala;

IV. umarza postępowanie co do kwoty 50.000 zł;

V. zasądza od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 801,09 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

VI. brakującymi kosztami sądowymi obciąża Skarb Państwa – Sąd Okręgowy we Wrocławiu.

Sygn. akt I C 1303/12

UZASADNIENIE

Powódka A. P. wniosła o zasądzenie na swoją rzecz od strony pozwanej (...) S.A. w W. kwoty 220.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 8 kwietnia 2010 r. do dnia zapłaty oraz ustalenia odpowiedzialności na przyszłość strony pozwanej wobec powódki za skutki wypadku z dnia 15 stycznia 2010 r.

W uzasadnieniu żądania / k. 3 – 8 / wskazała m.in., iż w dniu 15 stycznia 2010 r. uległa wypadkowi komunikacyjnemu, w trakcie którego została potrącona przez samochód osobowy. Sprawca wypadku był ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej (OC) u strony pozwanej. W wyniku zdarzenia powódka doznała licznych i ciężkich obrażeń ciała w postaci : urazu czaszkowo-mózgowego z wgłobieniem kości pokrywy czaszki lewej okolicy skroniowej, wielogniskowego urazu mózgu z krwotokiem do układu komorowego, krwiaka podtwardówkowego, niewydolności oddechowej, stłuczenia klatki piersiowej, złamania trzonów kręgosłupa, złamania podudzia prawego oraz porażenia nerwu i zeza zbieżnego oka prawego. Te wielonarządowe obrażenia ciała spowodowały zaś konieczność wielomiesięcznego leczenia i rehabilitacji, także poza granicami Polski, zaś negatywne skutki zdarzenia powódka odczuwa do chwili obecnej. Podkreślono, że w chwili wypadku powódka miała 16 lat, wyróżniała się wśród rówieśników szczególnymi zdolnościami matematycznymi i sportowymi, jak również prowadziła aktywne życie

towarzyskie oraz udzielała się społecznie. Na skutek wypadku doznała zaś urazów, które mają charakter trwałe i będą odczuwane przez powódkę do końca życia, w szczególności w zakresie organicznych zaburzeń osobowości i zachowania. Podano, że aktualnie powódka wymaga pomocy osób najbliższych w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Wskazano, że po przeprowadzeniu postępowania likwidacyjnego strona pozwana wypłaciła powódce tytułem zadośćuczynienia kwotę 250.000 zł. Powódka nie zgadza się jednakże z tak określoną wysokością przyznanego jej świadczenia i dlatego też domaga się dalszego zadośćuczynienia w kwocie 220.000 zł.

W odpowiedzi na pozew strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości.

W uzasadnieniu odpowiedzi / k. 95 – 97 / wskazała m.in., iż nie kwestionuje swojej odpowiedzialności za skutki wypadku komunikacyjnego z dnia 15 stycznia 2010 r. Podniosła natomiast, iż tytułem zadośćuczynienia wypłaciła już powódce nie 250.000 zł, lecz 300.000 zł, bowiem w dniu 3 sierpnia 2012 r., jeszcze przed wytoczeniem powództwa dopłaciła na poczet zadośćuczynienia kwotę 50.000 zł. Łącznie zaś z odszkodowaniem obejmującym zwrot kosztów leczenia i rehabilitacji wypłacono powódce z tytułu w/w szkody kwotę 384.558,31 zł. Wedle oceny strony pozwanej wypłacone zadośćuczynienie było zaś adekwatne i stosowne do rodzaju i rozmiaru cierpień doznanych przez powódkę, uwzględniało też jej wiek i okres przebytego leczenia.

W piśmie procesowym z dnia 27 września 2012 r. / k. 110-111 / powódka podała, że ujawniła się u niej nowa krzywda w postaci padaczki, w związku z czym pomimo dopłacenia jej przez stronę pozwaną kwoty 50.000 zł tytułem zadośćuczynienia, zasadnym było pozostawienia żądania na niezmiennym poziomie, tj. w wysokości 220.000 zł.

W piśmie procesowym z dnia 28 września 2012 r. / k. 114-115 / strona pozwana zarzuciła, że nowa szkoda w postaci ujawnionej padaczki u powódki nie została należycie udowodniona, a ponadto zgłoszenie wynikającego z tego tytułu roszczenia o zapłatę było przedwczesne. W kolejnym piśmie procesowym z 14 grudnia 2012 r. / k. 428/ podała, że po analizie przedmiotowej szkody z tytułu ujawnionej u powódki padaczki, przyznano jej tytułem zadośćuczynienia dodatkowo 50.000 zł.

W piśmie procesowym z dnia 15 stycznia 2013 r. / k. 444-445/ powódka cofnęła pozew co do kwoty 50.000 zł, domagając się w toku dalszego postępowania zapłaty 170.000 zł.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 15 stycznia 2010 r. w J. doszło do wypadku drogowego, w wyniku którego prowadzący samochód marki M., na skutek nie zachowania szczególnej ostrożności, potrafił małą dziewczynką powódkę A. P.. Na skutek wypadku powódka doznała licznych ciężkich obrażeń ciała, w tym urazu głowy.

Sprawca wypadku kierujący samochodem marki M. był ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej u strony pozwanej.

(**Dowód:** akta szkody, zeznania świadka B. P., k. 421-422, 682-683, zeznania świadka S. P., k. 421-422)

Z miejsca wypadku powódka A. P. w stanie nieprzytomności została odwieziona karetką pogotowia do Szpitala w W. Oddział (...), gdzie rozpoznano u niej uszkodzenie mózgu, złamanie kości pokrywy i podstawy czaszki, złamanie trzonów kręgów (...)i (...)i złamanie podudzia prawego. Bezpośrednio po wypadku u powódki wykonano zabieg operacyjny kraniotomii lewej okolicy pokryw czaszki okolicy czołowo-skroniowej i rewizję przestrzeni podtwardówkowej. Powódce założono także tracheotomię i stosowano oddech wspomagany. W dniu 16 stycznia 2010 r. u powódki wykonano zabieg operacyjny zespolenia gwoździem śródszpilkowym złamania podudzia.

W tym samym dniu powódka została przekazana na Oddział (...) Szpitala w W. gdzie przebywała do 1 marca 2010 r. W tym okresie u powódki wykonano zabieg tracheotomii, a w dniu 11 lutego 2010 r. operację trepanacji otworkowej prawej okolicy czołowej z powodu nawrotu krwaka.

W dniu 1 marca 2010 r. powódka została przekazana na Oddział (...) Szpitala w W., gdzie stwierdzono u niej brak odruchów połknięcia i wypisano do Oddziału (...) w/w szpitala celem założenia przezskórnej endoskopowej gastroscopii. W okresie od 5 marca 2010 r. do 26 marca 2010 r. i od 6 kwietnia 2010 r. do 21 kwietnia 2010 r. powódka ponownie hospitalizowana była na Oddziale (...) Szpitala w W.. W trakcie tego pobytu u powódki utrzymywała się m.in. afazja (całkowita utrata zdolności do mowy), dysfagia (problemy z przelknięciem) i niedowład spastyczny obustronny. W okresie od 26 marca 2010 r. do 6 kwietnia 2010 r. powódka leczona była także na Oddziale (...) Szpitala w W..

Z powodu niedowładu połowicznego prawostronnego z zespołem mózdkowym i encefalopatią powódka w dniach od 21 kwietnia 2010 r. do 6 sierpnia 2010 r. powódka została poddana dalszej rehabilitacji w SPZOZ (...) Centrum (...).

W okresie od 19 sierpnia 2010 r. do 29 września 2010 r. powódka przebywała w Klinice (...) w B., a następnie od 17 października 2010 r. do 11 grudnia 2010 r., od 10 stycznia 2011 r. do 5 marca 2011 r., od 10 stycznia 2011 r. do 5 marca 2011 r. i od 8 stycznia 2012 r. do 28 stycznia 2012 r. w (...) Polskim Centrum (...) S.A. w K., gdzie poddawana była m.in. rehabilitacji funkcjonalnej, terapii logopedycznej, neuropsychologicznej i terapii w wodzie.

W okresie od 26 marca 2011 r. do 9 kwietnia 2011 r. powódka odbywała także leczenie w Klinice (...) w T. na Ukrainie, a także w czerwcu 2011 r. poddana została zabiegom delfinoterapii w Centrum (...) Badawczym Państwowe (...) w S.. W dalszym okresie powódka jeszcze kilkakrotnie przebywała na delfinoterapii na Ukrainie, a także kontynuowała rehabilitację w innych klinikach w P. i zagranicą. W okresie od 18 sierpnia 2012 r. do 31 sierpnia 2012 r. powódka przebywała na turnusie rehabilitacyjnym w Ośrodku (...) w M..

W dniu 20 sierpnia 2011 r. powódka poddana została także operacji oka prawego w związku z doznany na skutek wypadku porażeniem nerwu VI prawego i wynikającym z tego zezem zbieżnym oka prawego.

(**Dowód:** dokumentacja medyczna, karty, zaświadczenia, wyniki badań, orzeczenia, opinie, k. 17-75, 125-163, 166-371, 377-398; skierowania, dokumentacja medyczna, pisma, k. 474-481; zeznania świadka B. P., k. 421-422, 682-683; zeznania świadka S. P., k. 421-422; przesłuchanie powódki A. P., k. 682-683)

Na skutek wypadku u powódki rozpoznano: stan po leczeniu operacyjnym wgłobienia czaszki w okolicy ciemieniowo skroniowej lewej oraz usunięcia wodniaka z pozostałymi szpecącymi bliznami, stan po złamaniu podstawy czaszki z krwotokiem dokomorowym, stan po stłuczeniu mózgu, stan po leczeniu operacyjnym krwiaka podtwardówkowego, padaczkę, encefalopatię znacznego stopnia stan po złamaniu trzonów kręgow (...) i (...), stan po złamaniu podudzia prawego, chondromalację rzepki kolana prawego, niestabilność boczną prawego stawu skokowego, bliznę szpecącą po tracheostomii, stan po stłuczeniu klatki piersiowej bez następstw, bliznę szpecącą okolicy czołowej, stan po wykręceniu lewego stawu skokowego bez następstw.

Doznany z tego tytułu uszczerbek z przyczyn ortopedycznych wyniósł łącznie 44 %, natomiast z przyczyn neurologicznych 30%.

Uszkodzenia pokrywy czaszki i powstałe na skutek wypadku blizny są trwałe. Na skutek przebytego złamania trzonów kręgow Th 6 i Th 7 u powódki doszło także do pogłębienia kifozy piersiowej. Złamanie kręgow piersiowych spowodowało, że doszło do przesunięcia środka ciężkości ku przodowi, co powoduje zaburzenie statyki ciała i przeciążenia mięśni przykręgosłupowych w odcinku piersiowym skutkujących bólami kręgosłupa. Na skutek wypadku u powódki stwierdzono również konflikt rzepkowo udowy (chondromalację rzepki) powodujący bóle przy zginaniu kolana i kucaniu. Na skutek wypadku widoczna jest także duża boczna niestabilność stawu skokowego spowodowana uszkodzeniem więzadeł pobocznych grupy strzałkowej stawu skokowego. Niestabilność stawu skokowego powoduje, że stopa przy chodzeniu po nierównym terenie ucieka i mogą wystąpić bóle stawu skokowego i stopy po dłuższym chodzeniu.

W związku z wypadkiem u powódki ujawniła się także padaczka obecnie leczona w poradni neurologicznej. Pomimo stosowania leków przeciwpadaczkowych u powódki w dalszym ciągu występują napady padaczki. W zakresie układu nerwowego stwierdzono także niewielki niedowład kończyn prawych z żywszymi odruchami.

(**Dowód:** opinia biegłego sądowego z zakresu ortopedii i traumatologii, k. 496-500; opinia biegłego sądowego z zakresu neurologii, k. 540-572)

Na skutek wypadku u powódki stwierdzono organiczne zaburzenia osobowości i zachowania spowodowane uszkodzeniem ośrodkowego układu nerwowego po doznany urazie głowy ze stłuczeniem mózgu (encefalopatia pourazowa). Zaburzenia psychiczne w postaci organicznych zaburzeń osobowości i zachowania (encefalopatii pourazowej) mają związek bezpośredni z wypadkiem komunikacyjnym w dniu 15 stycznia 2010 r. Doznany z tego tytułu trwały uszczerbek wyniósł 40 % (poz. 9b encefalopatia ze zmianami charakterologicznymi).

Doznane na skutek wypadku uszkodzenie mózgu skutkuje dużą męczliwością, drażliwością, zmiennością nastrojów, chwiejnością afektywną, trudnościami w koncentracji uwagi i wykonywaniu zadań umysłowych, osłabieniem pamięci, zmniejszoną tolerancją sytuacji stresowych, okresowo zaburzeniami snu z lękami i obniżeniem krytycyzmu.

(**Dowód:** opinia sądowo – psychiatryczna, k. 598-605; zaświadczenia, k. 679-680)

Na skutek wypadku u powódki rozpoznano także zaburzenia nastawności obu oczu. Doznany z tego tytułu długotrwały uszczerbek z przyczyn okulistycznych wyniósł 30 %.

W wypadku powódka doznała ciężkiego urazu mózgu, w wyniku którego nastąpiło porażenie nerwu odwodzącego w oku prawym, skutkującego zezem zbieżnym z podwójnym widzeniem.

Po operacji uzyskano dobry efekt i gałka oczna ustawiła się prosto. W dalszym ciągu jednak utrzymuje się porażenie konwergencji oka lewego, co przy czytaniu może powodować rozmazywanie tekstu, szybsze męczenie narządu wzroku i podwójne widzenie. Zaburzenia konwergencji są długotrwałe, ponieważ po zastosowaniu okularów pryzmatycznych można je zniwelować, a młody wiek powódki i odpowiednie ćwiczenia mogą spowodować ustąpienie albo zmniejszenie nieprawidłowej nastawności porażonych mięśni oczu.

(**Dowód:** opinia biegłego sądowego z zakresu okulistyki, k. 513-518, 652, 688-689)

W chwili wypadku powódka miała 15 lat i uczęszczała do dwujęzycznego gimnazjum nr (...) w W.. Przed wypadkiem powódka wzorową uczennicą, wykazującą się ponad przeciętną inteligencją i pilnością w nauce. W trakcie nauki w szkole powódka brała udział w kilku konkursach matematycznych, zajmując w jednej z edycji konkursu pierwsze miejsce, a w pozostałych przypadkach czołowe miejsca. Na świadectwie końcowym ze szkoły podstawowej powódka uzyskała oceny celujące z dwoma wyjątkami, gdzie uzyskała oceny bardzo dobre. Rokowania przed wypadkiem były optymistyczne. Powódka z łatwością ukończyłaby szkołę gimnazjalną, ponadgimnazjalną i z ogromnym prawdopodobieństwem studia, uzyskując wysokie wyniki w nauce.

Wypadek z dnia 15 stycznia 2010 r. nie pozwala powódce na realizację tej drogi, ponieważ w istotny sposób wpłynął na zmniejszenie jej potencjału poznawczego. Przebyty uraz mózgu spowodował u powódki znaczne obniżenie sprawności intelektualnej, w porównaniu ze stanem sprzed wypadku. Obecnie powódka jest uczennicą szkoły integracyjnej i występują u niej duże problemy z nauką, zaburzenia pamięci oraz koncentracji. Nauka wymaga bardzo dużego nakładu pracy także z powodu męczliwości uwagi, gorszego zapamiętywania, dużych deficytów pamięci – bezpośredniego zapamiętywania jak i odtwarzania.

W aktualnej sytuacji ukończenie szkoły ponadgimnazjalnej jest dla powódki dużym wyzwaniem, natomiast zdanie egzaminu maturalnego może być niemożliwe. Rokowanie co do ukończenia szkoły średniej i zdobycia zawodu jest wielce niepewne.

Przed wypadkiem powódka była osobą uzdolnioną sportowo, zdobywała nagrody w turniejach sportowych. Przebyty uraz głowy spowodował, że obecnie powódka nie może uprawiać sportów.

Biorąc pod uwagę występujące u powódki napady padaczkowe w przyszłości nie będzie ona mogła także wykonywać prac zakazanych w przypadku osób chorych na padaczkę: pracy na wysokości, jako kierowca, przy maszynach w ruchu i pracy w nocy.

Powódka do chwili obecnej nadal nie jest całkowicie samodzielna. Wszędzie porusza się w towarzystwie najbliższych, ponieważ ma trudności w rozpoznawaniu otoczenia. Zdarza się, że powódka także w szkole nie potrafi trafić do klasy i nie zawsze rozpoznaje nauczycieli.

Ponadto do chwili wypadku powódka prowadziła aktywne życie towarzyskie i społeczne oraz miała rozliczne zainteresowania, które realizowała. Powódka była lubiana, miała liczne grono koleżanek i kolegów, z którymi często się spotykała.

Obecnie stan zdrowia powódki nie pozwala na taką aktywność towarzyską, która praktycznie ustała. Z uwagi na stan psychiczny powódka jest izolowana od otoczenia.

(**Dowód:** opinia biegłego sądowego z zakresu neurologii, k. 540-572; opinia sądowo – psychiatryczna, k. 598-605; zaświadczenia, dyplomy, listy, k. 76-86; opinie, zaświadczenia, dyplomy, świadectwa, płyta, k. 403-413, 451-473, 483; opinie psychologiczno-pedagogiczne, k. 446-450; orzeczenia, informacje, k. 626-631; wyniki, informacje, k. 670-678; zaświadczenia, k. 679-680; zeznania świadka B. P., k. 421-422, 682-683; zeznania świadka S. P., k. 421-422; przesłuchanie powódki A. P., k. 682-683)

Rokowania co do dalszego leczenia i ewentualnego postępu zaburzeń są trudne do jednoznacznego określenia. Młody wiek powódki jest pomyślnym wskaźnikiem, biorąc pod uwagę dotychczasowe efekty jakie uzyskano w terapii, choć jest to wskaźnik niepewny. Powódka w dalszym ciągu wymaga terapii neuropsychologicznej i terapeutycznego wsparcia.

Powódka po przebytych urazach wymagała pomocy osób trzecich przy czynnościach dnia codziennego z uwagi na przebyte urazy kostne i występujące niedowłady, zaburzenia świadomości. Występowały wówczas dolegliwości bólowe związane przede wszystkim z uszkodzeniem kręgosłupa i urazami kostnymi.

(**Dowód:** opinia sądowo – psychiatryczna, k. 598-605)

W piśmie z dnia 1 marca 2010 r. powódka zgłosiła szkodę stronie pozwanej.

W trakcie postępowania likwidacyjnego strona pozwana co do zasady uznała swoją odpowiedzialność za szkodę i wypłaciła powódce tytułem zadośćuczynienia kwotę 300.00 zł, zaś łącznie z odszkodowaniem obejmującym zwrot kosztów leczenia i rehabilitacji wypłacono powódce z tytułu w/w szkody kwotę 384.558,31 zł.

W trakcie niniejszej sprawy strona pozwana dodatkowo wypłaciła powódce kwotę 50.000 zł tytułem zadośćuczynienia w związku z ujawnieniem się u niej będącej następstwem wypadku padaczki.

(**Dowód:** zgłoszenie, pisma, k. 87-90, 429-431; zeznania świadka B. P., k. 421-422, 682-683; zeznania świadka S. P., k. 421-422)

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało w części na uwzględnienie.

Na wstępie podkreślić należy, że żądaniem pozwu objęte były zadośćuczynienie i ustalenie odpowiedzialności pozwanego na przyszłość. Żądaniem pozwu nie było objęte odszkodowanie i renta. Sąd orzekający w sprawie orzeka w granicach pozwu i w granicach żądania zgłoszonego w procesie.

Okolicznościami niespornymi w sprawie były: wypadek, w którym poszkodowana została małoletnia powódka A. P., zawarcie umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej pojazdów mechanicznych przez sprawcę wypadku komunikacyjnego ze stroną pozwaną, zgłoszenie szkody przez przedstawicieli ustawowych powódki oraz postępowanie likwidacyjne prowadzone przez stronę pozwaną, które zakończyło się częściową zapłatą na rzecz powódki zadośćuczynienia i zwrotu kosztów leczenia oraz w pozostałym zakresie odmową zapłaty roszczeń powódki. Bezsporną była również co do zasady odpowiedzialność strony pozwanej za szkodę w związku z wypadkiem, w którym poszkodowana została powódka A. P.. Strona pozwana nie zakwestionowała co do zasady swojej odpowiedzialności odszkodowawczej za wypadek.

Odpowiedzialność strony pozwanej wynikała z umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, jaka łączyła ją ze sprawcą wypadku. Zgodnie z art. 822 k.c., przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialność cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony (§1). Umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej obejmuje szkody, o których mowa w § 1, będące następstwem przewidzianego w umowie zdarzenia, które miało miejsce w okresie ubezpieczenia (§2). Powódka jako uprawniona do odszkodowania w związku ze zdarzeniem objętym umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, mogła dochodzić roszczenia na mocy art. 822 § 4 k.c. bezpośrednio od strony pozwanej jako zakładu ubezpieczeń. Uzasadniało to legitymację bierną strony pozwanej w niniejszym procesie.

Zakres odpowiedzialności cywilnej osoby odpowiadającej za uszkodzenie ciała lub wywołanie rozstroju zdrowia regulują w sposób szczególny art. 444-448 k.c. Roszczenie powódki A. P. dotyczące zadośćuczynienia wywiedzione zostało z art. 445 § 1 w zw. z art. 444 k.c., zgodnie z którym między innymi w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia, sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Zadośćuczynienie stanowi formę rekompensaty z tytułu szkody niemajątkowej. Podstawą żądania z art. 445 k.c. jest doznana krzywda niemajątkowa w postaci ujemnych przeżyć związanych z cierpieniami psychicznymi i fizycznymi pokrzywdzonego, wynikająca z naruszenia dóbr osobistych wskazanych w tym przepisie (orzeczenie Sądu Najwyższego z 4 lipca 1969 r., I PR 178/69, OSN 1970/4/71).

Krzywdą zaś, w rozumieniu tego przepisu, będzie z reguły trwałe kalectwo poszkodowanego powodujące cierpienia fizyczne oraz ograniczenie ruchów i wykonywanie czynności życia codziennego. Ponadto przewidziana w art. 444 k.c. krzywda, za którą sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią kwotę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego, obejmuje zarówno cierpienia fizyczne, jak i cierpienia moralne. Nie tylko trwałe, lecz także przemijające zaburzenia w funkcjonowaniu organizmu polegające na znoszeniu cierpień psychicznych mogą usprawiedliwiać przyznanie zadośćuczynienia pieniężnego na podstawie art. 445 § 1 k.c. (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 marca 2002 r., V CKN 909/00, LEX nr 56027).

A zatem przyjąć należy, iż chodzi tu o krzywdę ujmowaną jako cierpienia fizyczne (ból i inne dolegliwości) oraz cierpienia psychiczne (ujemne uczucia przeżywane w związku z cierpieniami fizycznymi lub następstwami uszkodzenia ciała albo rozstroju zdrowia w postaci np. niemożności uprawiania działalności sportowej czy artystycznej, naukowej, wyłączenia z normalnego życia, itp.).

Przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia obowiązuje zasada umiarkowania wyrażająca się w uwzględnieniu wszystkich okoliczności oraz skutków doznanego kalectwa (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 maja 1972 r., I CR 106/72, nie publikowany). Zadośćuczynienie ma przede wszystkim charakter kompensacyjny, nie może być więc symboliczne ani też nadmierne w stosunku do doznanej krzywdy. Tym samym zasądzona kwota musi przedstawiać dla poszkodowanego adekwatną wartość. Określenie wysokości zadośćuczynienia powinno być dokonane z uwzględnieniem wszystkich okoliczności mających wpływ na rozmiar doznanej krzywdy, a m.in.

również wieku poszkodowanego i czasu trwania jego cierpień. Jednocześnie treść art. 445 k.c. pozostawia swobodę sądowi orzekającemu w ustaleniu wysokości zadośćuczynienia i pozwala w okolicznościach rozpoznawanej sprawy uwzględnić indywidualne właściwości i subiektywne odczucia osoby pokrzywdzonej (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 maja 1998 r., II CKN 756/97, nie publikowany).

W świetle powyższych rozważań, Sąd orzekając o zadośćuczynieniu w niniejszej sprawie, wziął pod uwagę wszystkie okoliczności mające wpływ na rozmiar doznanej przez powódkę krzywdy. Przede wszystkim miał na uwadze trwałość skutków czynu niedozwolonego – uszczerbek na zdrowiu, prognozy na przyszłość oraz okoliczności towarzyszące zdarzeniu z dnia 15 stycznia 2010 r. Ponadto Sąd wziął pod uwagę stopień i czas trwania cierpień fizycznych i psychicznych powódki, długość leczenia i związane z nim niedogodności, wiek poszkodowanej, jej aktualną sytuację, a w szczególności ograniczenia na przyszłość jej możliwości w życiu osobistym i zawodowym.

W rozstrzyganym przypadku, w wyniku zdarzenia z dnia 15 stycznia 2010 r. powódka jako piesza została potrącona przez samochód na skutek czego doznała licznych ciężkich obrażeń ciała, w tym przede wszystkim urazu głowy. Z miejsca wypadku powódka A. P. w stanie nieprzytomności została odwieziona karetką pogotowia do Szpitala w W. Oddział (...), gdzie rozpoznano u niej uszkodzenie mózgu, złamanie kości pokrywy i podstawy czaszki, złamanie trzonów kręgów (...)i (...)i złamanie podudzia prawego. Bezpośrednio po wypadku u powódki wykonano zabieg operacyjny kraniotomii lewej okolicy pokrywy czaszki okolicy czołowo-skroniowej i rewizję przestrzeni podtwardówkowej. Powódce założono także tracheotomię i stosowano oddech wspomagany. W dniu 16 stycznia 2010 r. u powódki wykonano zabieg operacyjny zespolenia gwoździem śródszpilkowym złamania podudzia. W tym samym dniu powódka została przekazana na Oddział (...)Szpitala w W. gdzie przebywała do 1 marca 2010 r. W tym okresie u powódki wykonano zabieg tracheotomii, a w dniu 11 lutego 2010 r. operację trepanacji otworkowej prawej okolicy czołowej z powodu nawrotu krwaka. W dniu 1 marca 2010 r. powódka została przekazana na Oddział (...)Szpitala w W., gdzie stwierdzono u niej brak odruchów połykania i wypisano do Oddziału (...)w/w szpitala celem założenia przezskórnej endoskopowej gastroskopolii. W okresie od 5 marca 2010 r. do 26 marca 2010 r. i od 6 kwietnia 2010 r. do 21 kwietnia 2010 r. powódka ponownie hospitalizowana była na Oddziale (...)Szpitala w W.. W trakcie tego pobytu u powódki utrzymywała się m.in. afazja (całkowita utrata zdolności do mowy), dysfagia (problemy z przełykaniem) i niedowład spastyczny obustronny. W okresie od 26 marca 2010 r. do 6 kwietnia 2010 r. powódka leczona była także na Oddziale (...) Szpitala w W.. Z powodu niedowładu połowicznego prawostronnego z zespołem mózdkowym i encefalopatią powódka w dniach od 21 kwietnia 2010 r. do 6 sierpnia 2010 r. powódka została poddana dalszej rehabilitacji w SPZOZ (...) Centrum (...). W okresie od 19 sierpnia 2010 r. do 29 września 2010 r. powódka przebywała w Klinice (...)w B., a następnie od 17 października 2010 r. do 11 grudnia 2010 r., od 10 stycznia 2011 r. do 5 marca 2011 r., od 10 stycznia 2011 r. do 5 marca 2011 r. i od 8 stycznia 2012 r. do 28 stycznia 2012 r. w (...)Polskim Centrum (...) S.A.w K., gdzie poddawana była m.in. rehabilitacji funkcjonalnej, terapii logopedycznej, neuropsychologicznej i terapii w wodzie. W okresie od 26 marca 2011 r. do 9 kwietnia 2011 r. powódka odbywała także leczenie w Klinice (...)w T. na Ukrainie, a także w czerwcu 2011 r. poddana została zabiegom delfinoterapii w Centrum (...)Badawczym Państwowe (...)w S.. W dalszym okresie powódka jeszcze kilkakrotnie przebywała na delfinoterapii na Ukrainie, a także kontynuowała rehabilitację w innych klinikach w P.i zagranicą. W okresie od 18 sierpnia 2012 r. do 31 sierpnia 2012 r. powódka przebywała na turnusie rehabilitacyjnym w Ośrodku (...)w M.. W dniu 20 sierpnia 2011 r. powódka poddana została także operacji oka prawego w związku z doznany na skutek wypadku porażeniem nerwu VI prawego i wynikającym z tego zezem zbieżnym oka prawego.

Sąd przesądając o wysokości zadośćuczynienia wziął także pod uwagę, iż na skutek wypadku u powódki rozpoznano: stan po leczeniu operacyjnym wgłobienia czaszki w okolicy ciemieniowo skroniowej lewej oraz usunięcia wodniaka z pozostałymi szpecącymi bliznami, stan po złamaniu podstawy czaszki z krwotokiem dokomorowym, stan po stłuczeniu mózgu, stan po leczeniu operacyjnym krwaka podtwardówkowego, padaczkę, encefalopatię znacznego stopniastan po złamaniu trzonów kręgów (...) i (...), stan po złamaniu podudzia prawego, chondromalację rzepki kolana prawego, niestabilność boczną prawego stawu skokowego, bliznę szpecącą po tracheostomii, stan po stłuczeniu klatki piersiowej bez następstw, bliznę szpecącą okolicy czołowej, stan po wykręceniu lewego stawu skokowego bez następstw. Doznany z tego tytułu uszczerbek z przyczyn ortopedycznych wyniósł łącznie 44 %, natomiast z przyczyn neurologicznych

30%. Sąd ustalił, że uszkodzenia pokrywy czaszki i powstałe na skutek wypadku blizny są trwałe. Na skutek przebytego złamania trzonów kręgów Th 6 i Th 7 u powódki doszło także do pogłębienia kifozy piersiowej. Złamanie kręgów piersiowych spowodowało, że doszło do przesunięcia środka ciężkości ku przodowi, co powoduje zaburzenie statyki ciała i przeciążenia mięśni przykręgosłupowych w odcinku piersiowym skutkujących bólami kręgosłupa. Na skutek wypadku u powódki stwierdzono również konflikt rzepkowo udowy (chondromalację rzepki) powodujący bóle przy zginaniu kolana i kucaniu. Na skutek wypadku widoczna jest także duża boczna niestabilność stawu skokowego spowodowana uszkodzeniem więzadeł pobocznych grupy strzałkowej stawu skokowego. Niestabilność stawu skokowego powoduje, że stopa przy chodzeniu po nierównym terenie ucieka i mogą wystąpić bóle stawu skokowego i stopy po dłuższym chodzeniu. Dodać należy, że w związku z wypadkiem u powódki ujawniła się także padaczka obecnie leczona w poradni neurologicznej. Pomimo stosowania leków przeciwpadaczkowych u powódki w dalszym ciągu występują napady padaczki. W zakresie układu nerwowego stwierdzono także niewielki niedowład kończyn prawych z żywszymi odruchami.

Należy ponadto pamiętać, że na skutek wypadku u powódki stwierdzono również organiczne zaburzenia osobowości i zachowania spowodowane uszkodzeniem ośrodkowego układu nerwowego po doznany urazie głowy ze stłuczeniem mózgu (encefalopatia pourazowa). Zaburzenia psychiczne w postaci organicznych zaburzeń osobowości i zachowania (encefalopatii pourazowej) mają związek bezpośredni z wypadkiem komunikacyjnym w dniu 15 stycznia 2010 r. Doznany z tego tytułu trwały uszczerbek wyniósł 40 % (poz. 9b encefalopatia ze zmianami charakterologicznymi). Doznane na skutek wypadku uszkodzenie mózgu skutkuje dużą męczliwością, drażliwością, zmiennością nastrojów, chwiejnością afektywną, trudnościami w koncentracji uwagi i wykonywaniu zadań umysłowych, osłabieniem pamięci, zmniejszoną tolerancją sytuacji stresowych, okresowo zaburzeniami snu z lękami i obniżeniem krytycyzmu.

Ustalając wysokość należnego powódce zadośćuczynienia Sąd miał ponadto na uwadze, że na skutek wypadku u powódki rozpoznano także zaburzenia nastawności obu oczu. Doznany z tego tytułu długotrwały uszczerbek z przyczyn okulistycznych wyniósł 30 %. W wypadku powódka doznała ciężkiego urazu mózgu, w wyniku którego nastąpiło porażenie nerwu odwodzącego w oku prawym, skutkującego zezem zbieżnym z podwójnym widzeniem. Po operacji uzyskano dobry efekt i gałka oczna ustawiła się prosto. W dalszym ciągu jednak utrzymuje się porażenie konwergencji oka lewego, co przy czytaniu może powodować rozmazywanie tekstu, szybsze męczenie narządu wzroku i podwójne widzenie. Biegła sądowa z zakresu okulistyki w pisemnej i ustnej opinii uzupełniającej wyjaśniła przy tym, że zaburzenia konwergencji są długotrwałe, ponieważ po zastosowaniu okularów pryzmatycznych można je zniwelować, a młody wiek powódki i odpowiednie ćwiczenia mogą spowodować ustąpienie albo zmniejszenie nieprawidłowej nastawności porażonych mięśni oczu.

Należało także pamiętać, iż skutki wypadku dostrzegalne są także w chwili obecnej. Sąd ustalił, że w chwili wypadku powódka miała 15 lat i uczęszczała do dwujęzycznego gimnazjum nr (...) w W.. Przed wypadkiem powódka wzorową uczennicą, wykazującą się ponad przeciętną inteligencją i pilnością w nauce. W trakcie nauki w szkole powódka brała udział w kilku konkursach matematycznych, zajmując w jednej z edycji konkursu pierwsze miejsce, a w pozostałych przypadkach czołowe miejsca. Na świadectwie końcowym ze szkoły podstawowej powódka uzyskała oceny celujące z dwoma wyjątkami, gdzie uzyskała oceny bardzo dobre. Rokowania przed wypadkiem były optymistyczne. Powódka z łatwością ukończyłaby szkołę gimnazjalną, ponadgimnazjalną i z ogromnym prawdopodobieństwem studia, uzyskując wysokie wyniki w nauce. Wypadek z dnia 15 stycznia 2010 r. nie pozwala powódce na realizację tej drogi, ponieważ w istotny sposób wpłynął na zmniejszenie jej potencjału poznawczego. Przebyty uraz mózgu spowodował u powódki znaczne obniżenie sprawności intelektualnej, w porównaniu ze stanem sprzed wypadku. Obecnie powódka jest uczennicą szkoły integracyjnej i występują u niej duże problemy z nauką, zaburzenia pamięci oraz koncentracji. Nauka wymaga bardzo dużego nakładu pracy także z powodu męczliwości uwagi, gorszego zapamiętywania, dużych deficytów pamięci – bezpośredniego zapamiętywania jak i odtwarzania. W aktualnej sytuacji ukończenie szkoły ponadgimnazjalnej jest dla powódki dużym wyzwaniem. Rokowanie zaś co do ukończenia szkoły średniej i zdobycia zawodu jest wielce niepewne. Sąd ustalił ponadto, że przed wypadkiem powódka była osobą uzdolnioną sportowo, zdobywała nagrody w turniejach sportowych. Przebyty uraz głowy spowodował, że obecnie powódka nie może uprawiać sportów. Podkreślić należało również, że powódka do chwili obecnej nie jest całkowicie samodzielna.

Wszędzie porusza się w towarzystwie najbliższych, ponieważ ma trudności w rozpoznawaniu otoczenia. Zdarza się, że powódka także w szkole nie potrafi trafić do klasy i nie zawsze rozpoznaje nauczycieli. Najistotniejszym pozostaje jednakże tu fakt, iż do chwili wypadku powódka prowadziła aktywne życie towarzyskie i społeczne oraz miała rozliczne zainteresowania, które realizowała. Powódka była przy tym lubiana, miała liczne grono koleżanek i kolegów, z którymi często się spotykała. Obecnie stan zdrowia powódki nie pozwala na taką aktywność towarzyską, która praktycznie ustała. Z uwagi na stan psychiczny – infantylnizm powódka jest teraz izolowana od otoczenia (por. tu szczegółową opinię sądowo – psychiatryczną oraz przesłuchanie samej powódki A. P. – protokół elektroniczny k. 682-683).

Biorąc zatem pod uwagę stwierdzony w opiniach biegłych sądowych procentowy uszczerbek na zdrowiu powódki, zakres poniesionych przez nią cierpień fizycznych i psychicznych, jej wiek, aktualny stan zdrowia i rokowania na przyszłość, Sąd uznał, iż należne jej z tytułu zaistniałego zdarzenia zadośćuczynienie winno, obok wypłaconej już przez stronę pozwaną kwoty 350.000 zł, wynieść dalsze 100.000 zł. Kwota ta, w ocenie Sądu, jest bowiem adekwatna w stosunku do rozmiaru cierpień i poczucia krzywdy doznanych przez powódkę. Uwzględnia także aktualne stosunki majątkowe i ogólny poziom życia w kraju. Łagodzi w pewien sposób poniesioną przez powódkę krzywdę niemajątkową, a zarazem nie stanowi tu źródła jej wzbogacenia. Mając na względzie, iż w toku postępowania likwidacyjnego, strona pozwana wypłaciła już powódce kwotę 350.000 zł, to w niniejszej sprawie należało zatem zasądzić na jej rzecz dalszą należną jej kwotę 100.000 zł. Żądanie przewyższające tę kwotę należało zaś oddalić jako wygórowane. W związku z powyższym Sąd orzekł jak w punktach I i III wyroku.

Od zasądzonej tytułem zadośćuczynienia kwoty 100.000 zł, na podstawie art. 481 § 1 k.c., powódce należały się także odsetki za opóźnienie. Termin wymagalności świadczenia strony pozwanej ustalono tu w oparciu o przepis art. 817 § 1 k.c., zgodnie z którym Art. 817.

§ 1.

ubezpieczyciel obowiązany jest spełnić świadczenie w terminie trzydziestu dni, licząc od daty otrzymania zawiadomienia o wypadku, przy czym zgodnie z § 2 tego przepisu, jeżeli w terminie określonym w § 1 wyjaśnienie okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności ubezpieczyciela albo wysokości świadczenia okaże się niemożliwe, ubezpieczyciel ma obowiązek spełnić w tym terminie bezsporną część świadczenia, a pozostałą - w ciągu 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe. Mając na względzie powyższy przepis, a także fakt, że zgłoszenie szkody nastąpiło w dniu 1 marca 2010 r. należało uznać, że świadczenie z tytułu zadośćuczynienia powinno zatem zostać spełnione na rzecz powódki najpóźniej w dniu 1 kwietnia 2010 r. Od następnego zaś dnia pozwany ubezpieczyciel popadł w opóźnienie z zapłatą tej kwoty, co uzasadniało uwzględnienie w całości zgłoszonego roszczenia odsetkowego. Mając powyższe na względzie Sąd zasądził od należności głównej odsetki ustawowe o dnia 8 kwietnia 2010 r. do dnia zapłaty, o czym orzekł jak w punkcie I wyroku.

Z analizy zgromadzonych w sprawie dowodów, a w szczególności opinii biegłego sądowego z zakresu psychiatrii wynikało, że rokowania co do dalszego leczenia i ewentualnego postępu zaburzeń są trudne do jednoznacznego określenia. Młody wiek powódki jest pomyślnym wskaźnikiem, biorąc pod uwagę dotychczasowe efekty jakie uzyskano w terapii, choć jest to wskaźnik niepewny. Powódka w dalszym ciągu wymaga jednakże terapii neuropsychologicznej i terapeutycznego wsparcia. Mając na uwadze powyższe okoliczności oraz zasady doświadczenia życiowego należało uznać, że powódka ma interes prawny w ustaleniu odpowiedzialności strony pozwanej za szkody mogące powstać w przyszłości z wypadku komunikacyjnego, w którym powódka brała udział w dniu 15 stycznia 2010 r. (art. 189 k.p.c.). W związku z powyższym Sąd orzekł jak w pkt II wyroku.

Sąd umorzył postępowanie co do kwoty 50.000 zł mając na uwadze, że w tej części powódka cofnęła ze skutkiem prawnym powództwo (k. 444). W związku z tym, na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. Sąd umorzył postępowanie w tym zakresie, o czym orzeczono jak w punkcie IV wyroku.

Podstawę orzeczenia o kosztach zawartego w punkcie V wyroku stanowił przepis art. 100 zdanie pierwsze k.p.c., zgodnie z którym w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań, koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Wyrażona w tym przepisie zasada kompensaty kosztów procesu znajduje zastosowanie w wypadku

częściowego uwzględnienia żądań, co miało miejsce w sprawie będącej przedmiotem postępowania. Na koszty procesu poniesione przez powódkę składały się: koszty zastępstwa procesowego w kwocie 7200 zł i opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł. Analogiczne koszty procesu poniosła strona pozwana. W związku z tym, że powódka wygrała sprawę w 55,55 % powinna otrzymać zwrot kosztów w wysokości 4009,04 zł ($= 55,55 \% \times 7217 \text{ zł}$), zaś strona pozwana, której obrona okazała się skuteczna w 44,45 %, powinna otrzymać zwrot kosztów w wysokości 3207,95 zł ($= 44,45\% \times 7217\text{zł}$). Po potrąceniu obu kwot do zapłacenia na rzecz powódki pozostała kwota 801,09 zł ($= 4009,04 \text{ zł} - 3207,95 \text{ zł}$), która została zasądzona w punkcie V wyroku.

Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak w wyroku.